

บทความวิจัย

ทัศนคติของเยาวชนมุสลิมและภาคประชาสังคม: กรณีศึกษา การแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิม ในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี

ธนาชาติ รักนุ้ย¹

(Received: April 28, 2023; Revised: June 16, 2023; Accepted: June 22, 2023)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาทัศนคติในการแสดงอัตลักษณ์มลายูของเยาวชนมุสลิมในพื้นที่จังหวัดปัตตานี กรณีการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี 2) เพื่อศึกษาทัศนคติของภาคประชาสังคมที่มีต่อการแสดงออกในอัตลักษณ์ของเยาวชนมลายูในพื้นที่จังหวัดปัตตานี กรณีการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี และ 3) เพื่อเสนอแนะการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมต่อภาคส่วนต่าง ๆ ในการสร้างความเข้าใจและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในพื้นที่สังคมพหุวัฒนธรรม การศึกษานี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ มีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล เลือกจากเยาวชนและภาคประชาสังคมที่เข้าร่วมในกิจกรรมครั้งนั้น มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 คน ซึ่งคัดเลือกจากเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมและเยาวชนแกนนำในสถานศึกษา จำนวน 9 คน ภาคประชาสังคมจำนวน 3 คน และศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสังเคราะห์ วิเคราะห์หาข้อสรุป และข้อเสนอแนะ

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ E-mail: thanachat43766@gmail.com

ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนหนึ่งรับรู้ข่าวสารจากการบอกต่อ จากการชักชวนของรุ่นพี่ เพื่อน ๆ จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และแอปพลิเคชันต่าง ๆ มีการประสานงานไปยังคนที่รู้จักในพื้นที่ พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่เข้าใจว่าเป็นการเฉลิมฉลองในเทศกาลฮารีรายอ โดยมีการรวมตัวในหมู่บ้านและอำเภอก่อนแล้วเคลื่อนตัวไปยังสถานที่จัดงาน ผู้จัดงานต้องการให้ผู้เข้าร่วมเข้าใจอัตลักษณ์ของตนเองและต้องการให้ภาครัฐเข้าใจในอัตลักษณ์มลายู เหตุที่จัดที่หาดวาสุกรี อำเภอสายบุรี เพราะมีความปลอดภัย ได้รับอนุญาตจากผู้นำในท้องถิ่น อัตลักษณ์ที่ต้องการให้แสดงออก การแต่งกายชุดมลายูที่ถูกต้อง มีการแสดงปันจักสีลัต และการกล่าวคำสัจยปฏิญาณ ทั้งนี้ เพื่อต้องการให้เยาวชนรักและหวงแหนในแผ่นดินเกิด ถือกำเนิดในความเป็นมลายู และเชื่อว่าเยาวชนคือความหวังของสันติภาพที่ต้องการอธิบายความเป็นตัวตนคนไทยเชื้อสายมลายู การศึกษานี้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายและการออกกฎหมายนั้น ภาครัฐจะต้องเฝ้าต่อวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ความเป็นมลายูมุสลิม รวมทั้งควรต้องให้ความสำคัญอย่างรอบคอบและแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง ไม่บังคับใช้วัฒนธรรมเชิงเดี่ยว มีความต่อเนื่องของผู้นำในการแก้ปัญหา รวมถึงการส่งเสริมกิจกรรมให้เด็กและเยาวชนในพื้นที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมให้มากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: อัตลักษณ์มลายู เยาวชนมุสลิม พหุวัฒนธรรม สายบุรี ปัตตานี

Research Article

**Attitudes of Muslim Youth and Civil Society
Organizations: A Case Study of an Expression of
Malayu Identity in the Multicultural Area of Saiburi,
Pattani Province**

Thanachat Raknui¹

Abstract

The objectives of this study are 1) to study the attitudes in expressing Malayu identity among Muslim youth in Pattani Province; expression of Malayu identity of Muslim youth in a multicultural area at Saiburi, Pattani; 2) to study the attitudes of civil society toward the expression of identity of Malayu youth; and 3) to identify the expression of Muslim youth's Malayu identity to various sectors to create understanding and promote coexistence in a multicultural society. The study applied a qualitative research method using semi-structured interviews with selected criteria for interviewees based on youth and civil society participation in the event. Twelve key informants were selected. They included nine event participants and event leaders and three representatives from civil society organizations. Research related to the area of investigation was synthesized and analyzed. The research findings and recommendations were presented.

¹ Graduate Student, Master of Public Administration, Faculty of Management Sciences, Prince of Songkla University, E-mail: thanachat43766@gmail.com

This study revealed that some participants in the activities received news by word of mouth from their seniors, friends, electronic media, and social media platforms. As for coordination with local people, the study found that most of the participants thought the event was a Hari Raya celebration that gathers village people and district people to travel to an event's venue. The organizer's purpose was to promote the understanding of Malayu identity to both younger participants and the government. The event was held at Wasukri Beach, Sai Buri District, Pattani Province because obtaining permission to facilitate an event there was safe and convenient. The identities that were expressed included authentic Malayu dress, Panchak Silat performance, and the oath of allegiance. Those activities aimed to value the Malayu culture and cherish the motherland among the younger generation born into Malayu and who believe that youth is the hope of peace. Therefore, it is considered a peaceful way to explain the identity of Thai's Malayu. This study provided a policy proposal to help establish laws and regulations that the governor must be willing to support their lifestyle and Muslim identity, including being truthful, continuing to resolve the problem or issues that occur, non-enforcement with regard to mono-culturalism, the leader resolving problems regularly, and supporting activities for children and youth in the area.

Keywords: Identity Malayu, Youth Muslim, Multicultural, Saiburi, Pattani

บทนำ

จากเหตุการณ์เทศกาลฮารีรายอ อีติลฟิตรี จัดกิจกรรม MELAYU RAYA 2022 ณ หาดवासกรี ตำบลตะลุบัน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี มีการชุมนุมของเยาวชนและประชาชนซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการแสดงเชิงอัตลักษณ์ แต่งกายด้วยชุดพื้นถิ่นมลายู การแสดงป็นจักสีลัต ธงของสถาบันกลุ่มของตนเอง มีสัญลักษณ์บางอย่างที่เป็นความเสี่ยงต่อความมั่นคงของไทย การแสดงในอัตลักษณ์มลายูของประชาชนและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดปัตตานีจำนวนมากกว่า 10,000 คน มีการตั้งคำถามจากส่วนราชการ และมีการแต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบการจัดกิจกรรม และเชิญแกนนำเยาวชนไปให้ข้อมูล และมีการวิพากษ์วิจารณ์ในโลกโซเชียลในเรื่องความเหมาะสม มีกลุ่มประชาสังคมได้สะท้อนความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าว การจัดกิจกรรมการแสดงออกดังกล่าวผู้จัดหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องการสื่อถึงอะไร เพื่อหาเหตุผลในการแสดงอัตลักษณ์ดังกล่าว เพื่อที่จะสามารถหาแนวทางการสร้างความรับรู้ทำความเข้าใจในอัตลักษณ์พื้นที่เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้อย่างยั่งยืน ทำให้ผู้ศึกษาเห็นถึงความสำคัญในเรื่องดังกล่าว เพื่อทำความเข้าใจถึงเยาวชนและภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง จึงเห็นสมควรศึกษาทัศนคติของเยาวชนมุสลิมและภาคประชาสังคม: กรณีศึกษาการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาทัศนคติในการแสดงอัตลักษณ์มลายูของเยาวชนมุสลิมในพื้นที่จังหวัดปัตตานี กรณีศึกษาการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของภาคประชาสังคมที่มีต่อการแสดงออกในอัตลักษณ์ของเยาวชนมลายูในพื้นที่จังหวัดปัตตานี กรณีศึกษาการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี

3. เพื่อเสนอแนะการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมต่อภาคส่วนต่าง ๆ ในการสร้างความเข้าใจและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในพื้นที่สังคมพหุวัฒนธรรม

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้เน้นการศึกษาความคิดเห็นของเยาวชนและภาคประชาสังคมในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ในการจัดกิจกรรมในเทศกาลฮารีรายอ อีดิลฟิตรี จัดกิจกรรม MELAYU RAYA 2022 ณ หาดวาสุกรี ตำบลตะลุบัน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ในมุมมองวิธีการในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ เพื่อช่วยให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลของสิ่งที่ศึกษาที่มีผลต่ออัตลักษณ์ได้อย่างกระจ่างชัดยิ่งขึ้น โดยสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 12 คน ได้แก่ เยาวชนแกนนำและเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม (9 คน) และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม (3 คน)

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

การศึกษานี้ทำให้เข้าใจถึงทัศนคติในการแสดงอัตลักษณ์มลายูของเยาวชนมุสลิมรวมถึงทราบและเข้าใจเกี่ยวกับทัศนคติของภาคประชาสังคมที่มีต่อกรณีศึกษาการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี และได้มีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อภาคส่วนต่าง ๆ ในการส่งเสริมการแสดงออกถึงอัตลักษณ์มลายูเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในพื้นที่สังคมพหุวัฒนธรรม

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาเรื่อง ทัศนคติของเยาวชนมุสลิมและภาคประชาสังคม: กรณีศึกษาการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี มีการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์และอัตลักษณ์มลายู (Identity) แนวคิดประชาสังคม (Civil Society)

แนวคิดเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม (Multi-cultural) และแนวคิดเกี่ยวกับเยาวชนและเยาวชนมุสลิม (Youth and Muslim Youth) ดังรายละเอียดโดยสังเขปดังนี้

ความหมายของอัตลักษณ์ (Identity)

อัตลักษณ์ ในคำภาษาอังกฤษ Identity มีรากศัพท์มาจากภาษาลาติน คือ Identities มีความหมายในภาษาอังกฤษสองนัย คือ 1) ความเหมือนและความเป็นลักษณะเฉพาะที่แตกต่างออกไปจากกลุ่มอื่น ๆ การตีความหมายเหมือนกันบนพื้นฐานของความสัมพันธ์และการเปรียบเทียบระหว่างคนหรือสิ่งของในสองแง่มุม คือ ความคล้ายคลึงและความแตกต่าง (Leepreecha, 2004)

คำว่า “อัตลักษณ์” ในภาษาไทยนำมาจากภาษาบาลีว่า “อตุต” รวมกับคำว่า “ลักษณะ” โดยที่ “อตุตตะ” มีความหมายว่าตัวตน ของตน ส่วน “ลักษณะ” หมายถึง สมบัติเฉพาะตัว อัตลักษณ์เป็นเรื่องของการให้คำนิยามและตีความหมายเชิงคุณค่า ซึ่งคุณค่าเหล่านั้นไม่จำเป็นต้องมีความเป็นสากล แต่เป็นความหลากหลายทางวัฒนธรรมหรือการสร้างตัวตนจากวัฒนธรรมย่อยก็ได้ ทำให้เกิดการยอมรับ พหุลักษณะทางสังคมซึ่งไม่เหมือนเดิม เหมือนกับเอกลักษณ์ในคำนิยามสมัยแรก ๆ ที่เป็นการสร้างเพื่อความเป็นปึกแผ่นของสังคมเท่านั้น แต่อัตลักษณ์เป็นเรื่องของการยอมรับในการมีอยู่ของปัจเจกอย่างจริงจัง (Leepreecha, 2004)

อัตลักษณ์ (Identity) เป็นความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเองว่า “ฉันคือใคร” ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวเรากับคนอื่น โดยผ่านการมองตนเองและการที่คนอื่นมองเรา อัตลักษณ์ต้องการความตระหนัก (Awareness) ในตัวเราและพื้นฐานของการเลือกบางอย่าง นั่นคือ เราจะต้องแสดงตนหรือยอมรับอย่างตั้งใจกับอัตลักษณ์ที่เราเลือก ความสำคัญของการแสดงตนก็คือการระบุได้ว่าเรามีอัตลักษณ์เหมือนกลุ่มหนึ่งและมีความแตกต่างจากกลุ่มอื่นอย่างไร และ “ฉันเป็นใคร” ในสายตาของคนอื่น (Prasannam, 2007)

Weerawitthayanukul (2001) ได้กล่าวว่า ผู้ชายและผู้หญิงต่างก็มีอัตลักษณ์ของตัวเองหรือเรียกว่ามีอัตลักษณ์ทางเพศ การที่เรารับรู้ตัวตนหรือตัวเราเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย และความเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายก็กำหนดบทบาทให้แก่เรา ทำให้เรารู้ว่าจะดำเนินชีวิตและดำเนินความสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเราอย่างไร อัตลักษณ์ทางเพศเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นจากกระบวนการจากระบบสังคมที่มีการผลิตซ้ำของวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ ซึ่งแนวความคิดนี้เป็นแนวความคิดของกลุ่มสตรีนิยมที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ ในขณะที่ Ramitanon (2002) ได้ให้ความหมายของอัตลักษณ์ว่า หมายถึง สิ่งที่เราถือว่าเป็นพวกเดียวกันและทำให้แตกต่างจากคนอื่นหรือพวกอื่น อัตลักษณ์ไม่ใช่สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยสังคม ส่วน Fuangfusakul (2003) ได้ให้ความหมายว่า อัตลักษณ์ หมายถึง ลักษณะเด่นที่กลุ่มชนตระหนักแล้วรักษาเอาไว้ อีกทั้งยังสามารถสร้างใหม่ได้ สามารถปรับเปลี่ยนได้ เช่น ประเพณีอาหาร อาคารบ้านเรือน ความเชื่อ พิธีกรรมต่าง ๆ หรือสิ่งที่แสดงความเป็นตัวเองหรือลักษณะที่แสดงถึงความเป็นตัวเอง อัตลักษณ์ในทางจิตวิทยาสังคม หมายถึง ความสำนึกของแต่ละบุคคลว่าตัวเองมีความแตกต่างจากบุคคลอื่นอย่างไร ส่วนในทางจิตวิทยาการแพทย์ หมายถึง ลักษณะครึ่งหนึ่งของแต่ละบุคคลซึ่งแสดงออกต่อผู้อื่น เป็นลักษณะเฉพาะที่จะช่วยให้ผู้อื่นสามารถบ่งชี้บุคคลใด ๆ ได้ สำหรับในทางสังคมวิทยา อัตลักษณ์ของบุคคลเป็นตัวตนของบุคคล เป็นการที่บุคคลมองตัวตนของเขาเองว่าเป็นอย่างไร และการที่บุคคลอื่นในสังคมมองเขาอย่างไร (Leepreecha, 2004)

อัตลักษณ์แบ่งได้เป็น 2 ประเภท (Chotchuan, 2011) ได้แก่ 1) อัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Personal Identity) เป็นสิ่งที่แสดงออกถึงการรู้จักตนเองการรับรู้ตนเอง การยอมรับตนเอง ความมั่นใจในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเอง และ 2) อัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) เป็นสิ่งที่แสดงออกถึงผลของการขัดเกลาทางสังคม กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและระบบการศึกษา ทั้งนี้ สิ่ง que แสดงออกมาจะปรากฏในรูปของวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ และแบบแผนพฤติกรรม

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า อัตลักษณ์ หมายถึง ลักษณะเฉพาะของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะเดียวกันบ่งบอกถึงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวหรือเป็นพวกเดียวกันกลุ่มเดียวกัน อัตลักษณ์มี 2 ประเภท คือ อัตลักษณ์ส่วนบุคคลและอัตลักษณ์ทางสังคม อัตลักษณ์นั้นมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า เอกลักษณ์ คำว่าอัตลักษณ์นั้นอธิบายในภาพรวมของบุคคล สังคม เชื้อชาติ ศาสนา แต่เอกลักษณ์มีความหมายในทางเปรียบเทียบ ต้องการเป็นหนึ่งเดียวและต้องมีจุดเด่นจริง ๆ แต่คำว่าอัตลักษณ์ไม่ต้องเป็นจุดเด่นมากก็ได้ เพียงแค่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวตนของสิ่งนั้นและอัตลักษณ์สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามยุคสมัยอย่างไม่จำกัด สามารถสรุปแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์และองค์ประกอบสำคัญได้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์และองค์ประกอบสำคัญ

แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์	องค์ประกอบสำคัญ
1. อัตลักษณ์ส่วนบุคคล	การรู้จักตนเอง การรับรู้ตนเอง การยอมรับตนเอง ความมั่นใจในตนเอง และความภาคภูมิใจในตัวเอง ความมี ตัวตนในรูปแบบของสถานะของบุคคล เพศ สภาพตำแหน่ง หน้าที่ บทบาททางสังคม ฯลฯ
2. อัตลักษณ์ทางสังคม	สิ่งที่แสดงออกถึงผลของการขัดเกลาทางสังคม กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม และระบบการศึกษา สิ่งที่แสดงออกมาจะปรากฏในรูปวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ และแบบแผนพฤติกรรม
3. อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม	1) โลกทัศน์ (Worldview) 2) แบบแผนของบรรทัดฐาน (Normative Pattern) 3) ระบบรหัส (Code System) 4) ความสัมพันธ์ที่บุคคลได้รับรู้ (Perceived Relation)

ตารางที่ 1 สรุปแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์และองค์ประกอบสำคัญ (ต่อ)

แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์	องค์ประกอบสำคัญ
4. อัตลักษณ์กับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม	1) ระดับปัจเจก 2) ระดับครอบครัว 3) ระดับชุมชน 4) ระดับชนชั้น 5) ระดับชาติ
5. อัตลักษณ์กับการเคลื่อนไหวทางชาติพันธุ์	1) กลุ่มชาติพันธุ์ที่เคลื่อนไหวถูกผนวกสู่สังคมโลกอย่างหลวม ๆ 2) กลุ่มที่ถูกผนวกอย่างเต็มที่หรือเกือบเต็มที่ในระบบทุนนิยมโลก 3) กลุ่มที่ถูกผนวกสู่ระบบโลกอย่างมากเช่นกัน ทว่ารูปแบบวิถีชีวิตดั้งเดิมยังคงถูกสงวนรักษาไว้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง

แนวคิดเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม

สังคมพหุวัฒนธรรมเป็นสังคมที่ประกอบไปด้วยกลุ่มคนที่หลากหลายทางชาติพันธุ์ มีความแตกต่างทางด้านภาษา วิถีชีวิตการนับถือศาสนา เรียกสังคมที่มีลักษณะเช่นนี้ว่า พหุวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ Wanlem (2009) กล่าวถึงลักษณะของสังคมพหุวัฒนธรรมไว้ว่า การที่คนที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน แต่ก็มาอยู่รวมกันในบริเวณเดียวกัน ลักษณะอย่างนี้เรียกว่า สังคมพหุวัฒนธรรม และ Weerasai (1974) ได้ให้กรอบแนวคิดลักษณะสังคมที่มีความหลากหลายเป็นสังคมที่องค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้ 1) มีหลายเชื้อชาติหลายศาสนาปะปนอยู่ร่วมกันในชาติเดียวกัน 2) มีวัฒนธรรมหรืออนุวัฒนธรรมของเชื้อชาติหรือศาสนาแตกต่างกัน 3) มีการขัดแย้งกันในเรื่องเชื้อชาติหรือศาสนา 4) มีบางกลุ่มในเชื้อชาติหลายศาสนา หลายวัฒนธรรมที่ครองอำนาจอยู่จากองค์ประกอบของพหุวัฒนธรรม ซึ่งจะเห็นได้ว่า สังคมพหุวัฒนธรรมมีปรากฏการณ์ที่ทั้งสองวัฒนธรรมต้องมาสัมพันธ์กันซึ่งมีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ

กล่าวโดยสรุป พหุวัฒนธรรม หมายถึงการอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ มีความแตกต่างทางด้านภาษา วิถีชีวิต และการนับถือศาสนา จะต้องอาศัยการปรับตัว การผสมผสานวัฒนธรรมการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม บางครั้งอาจมีความขัดแย้งทางวัฒนธรรมซึ่งไม่ใช่วัฒนธรรมขัดกัน แต่เป็นเรื่องของคนในสังคมขัดแย้งกันและโดยทั่วไปความขัดแย้งดังกล่าวมีพื้นฐานมาจากวัฒนธรรม จึงมักสรุปกันว่าเป็นความขัดแย้งของวัฒนธรรม (Supap, 1999) ในขณะที่ Pongsapich (1999) อธิบายว่า ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมเกิดจากการแพร่กระจายและการสังสรรค์ทางวัฒนธรรม ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมจะไม่เกิดขึ้นหากกลุ่มชาติพันธุ์มีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อและภาษาพูดร่วมกัน และต้องมีแนวทางให้ทุกกลุ่มในสังคมถือปฏิบัติและยอมรับความแตกต่างตลอดทั้งเคารพซึ่งกันและกันในการอยู่ร่วมกันของสังคมพหุวัฒนธรรม

แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชนและเยาวชนมุสลิม

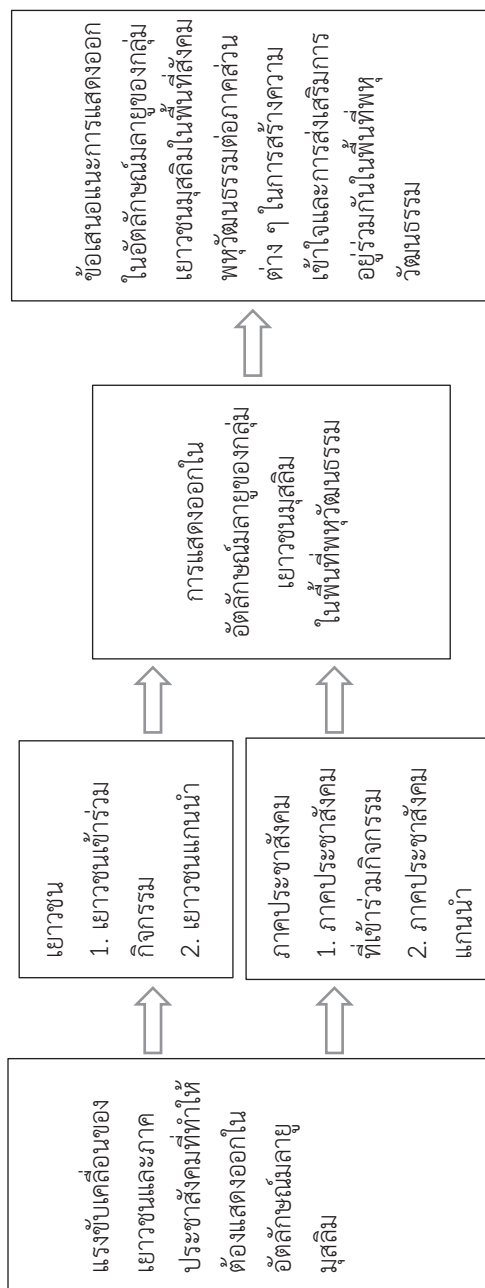
เยาวชน ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษ “Adolescence” มีรากศัพท์เดิมมาจากภาษาละตินคือ “Adolescere” ซึ่งหมายถึงการเจริญเติบโตหรือการเจริญเติบโตเพื่อไปสู่วุฒิภาวะ (Chan-aim, 2529) อายุประมาณ 12-15 ปี คำว่าวัยแรกรุ่น แปลจากศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “Puberty” มีรากศัพท์จากภาษาละติน คือ “Puberta” ซึ่งหมายถึง การเจริญเติบโตเป็นหนุ่มสาว เปลี่ยนสภาวะร่างกายจากเด็กชายเด็กหญิง ร่างกายเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่เกือบเต็มที่ทุกส่วน ลักษณะในช่วงนี้เป็นช่วงเปลี่ยนวัยของชีวิตทางด้านร่างกาย การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของเด็กวัยรุ่นเป็นต้นเหตุให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านอื่น ๆ ตามมา เช่น ด้านอารมณ์ ลักษณะสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น สมรรถภาพทางสมอง ค่านิยมทัศนคติ ความนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง เป็นต้น (Kaewkangwan, 2002) พัฒนาการโดยทั่วไปของวัยรุ่น วัยรุ่นเป็นวัยที่สิ้นสุดของการเป็นเด็ก เป็นวัยกึ่งกลางของความเป็นเด็กกับผู้ใหญ่ วัยรุ่นจึงอยู่ในช่วงวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตที่จะต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างมากในทุก ๆ ด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสังคม ดังนั้น การเข้าใจถึงธรรมชาติของวัยรุ่นจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างไร

เยาวชนมุสลิม ช่วงวัยหนุ่มสาวเป็นช่วงที่มีพลังทางกายและทางใจมาก จึงมีโอกาสมหาสมประสพการณ์ความรู้และพัฒนาตนเองมากกว่าวัยอื่น เป็นช่วงที่มนุษย์มีจินตนาการอันกว้างไกล เปิดโอกาสให้มีแนวคิดและความหวังที่ดีเด่น เยาวชนมีความเชื่อมั่นในตัวเอง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างบุคลิกภาพที่เข้มแข็ง เยาวชนมีความพร้อมที่จะรับคำแนะนำจากบุคคลที่เขาไว้วางใจ จึงเป็นข้อสำคัญในการพัฒนาศักยภาพผู้คนในสังคม

เรื่องที่ต้องให้ความสำคัญต่อวัยรุ่นมุสลิมคือเรื่องของเวลาและการดำเนินชีวิต ซึ่งวัยรุ่นเป็นช่วงเวลาที่มียุทธศาสตร์ร่างกายและจิตใจมีศักยภาพสูง และมีความพร้อมที่จะศึกษาหาความรู้ เพราะในช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่มีเวลาว่างกว่าวัยอื่น เนื่องจากยังไม่ต้องมีภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบ นอกจากการศึกษาและดูแลตัวเอง ทำให้มีโอกาสในการสร้างผลงานที่มีแนวคิดที่ดีและพัฒนาชีวิต ทั้งนี้ ผู้ปกครองและสังคมมีส่วนช่วยในการพัฒนาชีวิตของพวกเขาได้ และเยาวชนส่วนมากมีความพร้อมที่จะรับคำแนะนำจากบุคคลที่เขาไว้วางใจ โดยไม่มีการวิเคราะห ซึ่งท่านศาสดามูฮัมหมัด ได้บอกไว้คือเรื่องเกี่ยวกับหลักการยึดมั่น (อะกีดะฮฺ) และหลักการศรัทธามั่น (อีมาน) โดยตรง โดยเฉพาะการตอบแทนในวันสิ้นโลก (กียามะฮฺ)

ดังนั้น ในการศึกษาทัศนคติของเยาวชนมุสลิมและภาคประชาสังคมต่อกรณีศึกษาการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เยาวชนมุสลิมที่เข้าร่วมกิจกรรมเทศกาลฮารีรายอ อีดิลฟิตรี จัดกิจกรรม MELAYU RAYA 2022 ณ หาดवासูกกรี ตำบลทะเลบัน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี โดยทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ พหุวัฒนธรรม และเยาวชนและเยาวชนมุสลิม มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังรายละเอียดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการศึกษาการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง มีเกณฑ์นำมาพิจารณา 3 ประการ คือ สถานที่ เวลา และแบบแผนการ แสดงออกซึ่งความหมายของประสบการณ์ส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล (Steeves, 2004, อ้างถึงใน Phothisita, 2006) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเหตุการณ์การร่วม ชุมนุมของเด็กและเยาวชน บริเวณหาดวาสุกรี ตำบลตะลุมพันธ์ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นเป็นเยาวชนผู้เกี่ยวข้องกับกิจกรรมจำนวนทั้งสิ้น 12 คน เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นเยาวชนแกนนำในการรวมกลุ่มและเยาวชนจากสถาบันการศึกษา จำนวน 9 คน แกนนำภาคประชาสังคมที่เป็นผู้จัดกิจกรรมและเป็นผู้ที่ถูกเรียกเข้าไปให้ข้อมูลในคณะกรรมการสิทธิการทหาร สภาผู้แทนราษฎร หลังจากการจัดกิจกรรม จำนวน 3 คน จังหวัดปัตตานีและจังหวัดนราธิวาสที่เป็นแกนในการจัดกิจกรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ซึ่งได้มาจากการศึกษาทฤษฎี หลักการ หรือประเด็นสำคัญที่ต้องการศึกษา และตรวจสอบแบบสัมภาษณ์โดยผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการจำนวน 3 คน

วิธีการที่ได้มาซึ่งข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมจากหน่วยงานภาครัฐ ผู้เชี่ยวชาญนักวิชาการ ภาคประชาสังคม ร่วมกับการศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ และการนำข้อมูลดังกล่าวมาเรียบเรียง ประกอบกับวิเคราะห์และสังเคราะห์พร้อมสรุปให้ข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และติดต่อผู้ให้ข้อมูลเพื่อนัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ทำการชี้แจงวัตถุประสงค์ก่อน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและขออนุญาตบันทึกเสียงร่วมกับการจดบันทึกด้วย ผู้ศึกษาได้ขออนัดสัมภาษณ์เพิ่มเติม และสิ้นสุดเมื่อข้อมูลที่ได้มีความอิ่มตัว ไม่มีเนื้อหาที่แปลกใหม่จากที่เป็นอยู่

การวิเคราะห์ข้อมูล

กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบด้วย 3 ขั้นตอน (Miles & Huberman. 1994, อ้างถึงใน Phothisita, 2019) ได้แก่ 1) จัดการข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บข้อมูลภาคสนาม 2) การแสดงข้อมูล คือ การนำเอาข้อมูลที่ได้ใส่รหัสไว้แล้วมาจำแนกเป็นกลุ่ม ๆ ตามประเด็นเนื้อหา และ 3) การอธิบายข้อมูล คือ การอธิบายข้อค้นพบทั้งหมดและสังเคราะห์คำอธิบายเป็นความรู้ที่ใช้ได้กับเรื่องที่ศึกษา

ผลการศึกษาวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล สามารถสรุปผลการศึกษาวิจัยได้ ดังนี้

1. เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนหนึ่งรับรู้ข่าวสารจากการบอกต่อจากการชักชวนของรุ่นพี่ เพื่อน ๆ และจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ Facebook ของ Civil Society Assembly For Peace : CAP ในการจัดกิจกรรมการประสานงานไปยังคนที่รู้จักกัน เนื่องจากมีเครือข่ายภาคประชาสังคมในพื้นที่ และใช้ LINE หรือแอปพลิเคชันอื่น ๆ เยาวชนส่วนใหญ่เข้าใจว่าเป็นการเฉลิมฉลองในเทศกาลฮารีรายอ และบางส่วนไม่เข้าใจในวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมและเป็นลักษณะตามเพื่อน ๆ ที่ชวนมาร่วมกิจกรรม โดยมีการรวมตัวในหมู่บ้านและอำเภอก่อนการเคลื่อนตัวไปยังสถานที่จัดงาน ประกอบกับสถานการณ์โควิดระบาด เยาวชนไม่ได้มีกิจกรรมร่วมกันเป็นระยะเวลา 2- 3 ปีแล้ว ดังนั้นการชักชวนให้มาทำกิจกรรมจึงเป็นไปอย่างสะดวกและง่ายในการเข้าร่วม ประกอบกับการใช้อัตลักษณ์ที่แสดงออกในงานมีความตรงใจหรือตอบสนองต่อความต้องการแสดงตัวตนของเยาวชนทำให้การจัดงานมีขนาดใหญ่

2. ภาคประชาสังคมที่เข้าร่วมกิจกรรมและภาคประชาสังคมที่เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมต้องการให้ผู้เข้าร่วมเข้าใจอัตลักษณ์ของตนเองและต้องการให้ภาครัฐเข้าใจในอัตลักษณ์มลายู โดยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนแต่งกายชุดมลายู ต้องการรักษาวัฒนธรรมถิ่น และไม่ต้องการการเป็นวัฒนธรรมเดียว ส่วนเหตุผลที่จัดที่หาดวาสกรี อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี เนื่องจากเป็นจุดกึ่งกลางในการเดินทาง การไปมาสะดวก ประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และ

มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน นอกจากนี้ ยังเป็นสถานที่ที่มีอากาศถ่ายเทได้ดี เหมาะสมกับการใช้จัดกิจกรรมที่มีคนรวมตัวกันมาก ๆ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด และบรรยากาศร่มรื่น พื้นที่มีอาณาบริเวณกว้างใหญ่สามารถลดความแออัด มีความปลอดภัยในการจัดกิจกรรม สามารถป้องกันอุบัติเหตุโดยประสานและได้รับอนุญาตจากผู้นำในท้องถิ่นที่อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม และสถานที่เหมาะสมในการรวมคนจำนวนมาก ทั้งนี้ อัตลักษณ์ที่แกนนำต้องการให้แสดงออก ได้แก่ การแต่งกายชุดมลายูที่ถูกต้อง การแสดงของมลายู เช่น ปันจักสีลัต ดนตรีมลายู บทกวีมลายู และการกล่าวคำสวดปฎิญาณ กิจกรรมที่จัดเพื่อต้องการให้เยาวชนรักและหวงแหนในแผ่นดินเกิดที่ถือกำเนิดในความเป็นมลายู และเชื่อว่าเยาวชนคือความหวังของสันติภาพ

สรุปผลและอภิปรายผล

1. ทศนคติในการแสดงอัตลักษณ์มลายูของเยาวชนมุสลิมในการเข้าร่วมกิจกรรม เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนหนึ่งรับรู้ข่าวสารจากการบอกต่อในระดับพื้นที่ ซึ่งเป็นลักษณะปัจเจกบุคคลที่มีระดับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมขั้นพื้นฐานเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ที่มีการรวมตัวกันง่ายเป็นวัฒนธรรมเดียวกัน สามารถชักชวนของรุ่นพี่รุ่นน้องและเพื่อน ๆ เข้าร่วมกิจกรรมได้โดยง่าย ประกอบกับมีการใช้การสื่อสารสมัยใหม่ โซเชียลมีเดีย สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เข้าถึงง่ายและสะดวกสบาย และพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่เข้าใจว่าเป็นการเฉลิมฉลองในเทศกาลฮารีรายอ ซึ่งคณะผู้จัดได้วางแผนให้เยาวชนในแต่ละพื้นที่ได้เสนอความเห็นเรื่องอัตลักษณ์ความเป็นตัวตนของแต่ละพื้นที่ในหมู่บ้าน แล้วไปรวมกันในระดับอำเภอ โดยการแต่งกายชุดมลายูสีเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการรวมตัวกันก่อนมีการเคลื่อนตัวไปยังสถานที่จัดงาน ซึ่งเป็นศูนย์กลางที่เดินทางไปมาสะดวก ทั้งสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบกับสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด เยาวชนไม่ได้มีกิจกรรมร่วมกันเป็นเวลานาน ประมาณ 2- 3 ปี แล้ว การชักชวนให้มาร่วมทำกิจกรรมจึงเป็นไปได้โดยง่าย

2. ทศนคติของภาคประชาสังคมที่มีต่อกรณีศึกษาการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี ภาคประชาสังคมที่เข้าร่วมกิจกรรมและภาคประชาสังคมที่เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรม ต้องการให้ผู้เข้าร่วมเข้าใจอัตลักษณ์ของตนเอง และต้องการให้ภาครัฐเข้าใจในอัตลักษณ์มลายู โดยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนแต่งกายชุดมลายู ทั้งนี้เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงออกได้ง่าย สื่อสารได้เข้าใจ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถปฏิบัติได้และเต็มใจที่จะแสดงอัตลักษณ์เป็นอัตลักษณ์ทางสังคม อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เป็นที่ยอมรับได้ง่าย ภาคประชาสังคมต้องการรักษาวัฒนธรรมถิ่นดั้งเดิมให้คงอยู่ตลอดไป ต้องการรักษาอัตลักษณ์มลายูมุสลิมดั้งเดิมให้คงอยู่อย่างต่อเนื่อง และไม่ต้องมีการการเป็นวัฒนธรรมเชิงเดี่ยวที่ภาครัฐพยายามให้เป็นแบบเดียวกันทั้งประเทศ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วสังคมไทยมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เยาวชนแกนนำภาคประชาสังคมแกนนำอาจเข้าใจผิดว่ารัฐดำเนินการเพื่อกลืนอัตลักษณ์วัฒนธรรมของพวกเขา ขณะที่ภาครัฐก็กังวลว่าการรวมตัวแสดงอัตลักษณ์เป็นลักษณะที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศชาติ ทั้งนี้ ภาครัฐและภาคประชาสังคมจะต้องทำความเข้าใจให้ตรงกันว่าอัตลักษณ์ใดที่ควรรักษา อัตลักษณ์ใดที่ควรแสดงออก โดยพิจารณาอัตลักษณ์ที่เหมาะสมให้สามารถแสดงออกได้ การแสดงออกที่มีการแต่งกายชุดมลายูที่ถูกต้อง ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องก็สามารถชี้แนะให้เยาวชน แต่งกายแบบมลายูที่ถูกต้อง การแสดงของอัตลักษณ์มลายู โดยการแสดงปันจักสีลัตแต่ละพื้นที่ ที่ใดมีความโดดเด่น สามารถพัฒนาส่งเสริมให้เป็นการแสดงระดับชาติ ระดับอาเซียน ทั้งนี้ เยาวชนจะได้พัฒนาความสามารถของตนเอง ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และสามารถสร้างสรรค์การแสดงให้เป็นอัตลักษณ์ประจำถิ่นสู่ระดับภูมิภาคและสู่ระดับสากลได้ สำหรับดนตรีมลายูเป็นดนตรีที่ไพเราะมาก หากได้รับการพัฒนามักจะเป็นดนตรีที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางเพราะเป็นดนตรีระดับภูมิภาคอาเซียนที่มีทั่วไปทั้งในไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย และบรูไน สำหรับบทกวีมลายูก็เช่นเดียวกัน เป็นบทที่ทำให้เยาวชนและประชาชนรักในอัตลักษณ์ความเป็นมลายูความเป็นมุสลิมที่ถูกต้องลึกซึ้ง ส่วนการกล่าวคำสัจดีปฏิญาณนับเป็นสิ่งที่ดีเพื่อความเป็นหนึ่งเดียว (Unity)

ความรัก ความสามัคคีของเยาวชน ทั้งหมดเพื่อให้เยาวชนรักและหวงแหนในแผ่นดินเกิด ถือกำเนิดในความเป็นมลายู และเชื่อว่าเยาวชนคือความหวังของสันติภาพ นับเป็นสิ่งที่ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

1. นโยบายของรัฐควรต้องเอื้อให้ประชาชนทุกเชื้อชาติในจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถจัดกิจกรรมที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ได้อย่างเท่าเทียมกันและควรสื่อสารให้คนภายนอกเข้าใจความเป็นมลายูและส่งเสริมความเป็นมลายูในพื้นที่อันเป็นทุนทางสังคมที่สามารถต่อยอดเป็นทุนทางเศรษฐกิจได้

2. การกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์วัฒนธรรมมลายู รัฐควรต้องศึกษาหลักศาสนาและวัฒนธรรมมลายูที่ถูกต้อง และจัดทำประชาพิจารณ์ในพื้นที่ก่อนนำกฎหมายไปบังคับใช้

3. ความต่อเนื่องในการแก้ปัญหา รัฐจะต้องแก้ปัญหาให้ต่อเนื่อง โดยให้ผู้นำในพื้นที่มีส่วนร่วมแก้ปัญหา จะต้องเข้าใจปัญหาที่แท้จริง และถ่ายทอดปัญหา กระบวนการในการแก้ปัญหา ให้ผู้นำคนต่อไปทราบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

4. รัฐจะต้องไม่บังคับใช้วัฒนธรรมเชิงเดียวไปกดทับวัฒนธรรมมลายู แต่ควรส่งเสริมให้อัตลักษณ์มลายูมีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ อันจะส่งผลถึงความเข้มแข็งทางสังคมและวัฒนธรรมในพื้นที่

5. ควรส่งเสริมให้เยาวชนได้ทำกิจกรรมร่วมกันให้มากขึ้น อันเป็นการสร้างความรักความสามัคคี ความเป็นหนึ่งเดียว ป้องกันปัญหาการมั่วสุมและลดปัญหาการติดยาเสพติด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อเยาวชนและประชาชนในพื้นที่ที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป มี 3 ประการ คือ 1) ควรศึกษากระบวนการสร้างอัตลักษณ์ให้กับเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่พิเศษสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) ควรศึกษานโยบายความ

มั่นคงของรัฐที่มีต่อสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่ามีความต่อเนื่องหรือไม่ เพราะเหตุใด และศึกษาแนวทางแก้ไข และ 3) ควรศึกษาทัศนคติของภาครัฐกับกรณีศึกษาการแสดงออกในอัตลักษณ์หลายของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่ พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี

References

- Chan-aim. (1986). *Adolescent Psychology*. Bangkok: Praewittaya.
- Chotchuang (2011). *A study of identity development and school identity Under the Phitsanulok Primary Educational Service Area Office Area 1*. Self-study M.Ed. in Educational Administration Naresuan University.
- Eawsriwong, N. (2007). *Malayu Studies on Fundamental Knowledge of Malay Muslim People in Southern Thailand. 1st Edition*. Bangkok: Amarin Publishing.
- Fuangfusakul, A. (2003). *Identity : Review of theory and conceptual framework = Identity*. Bangkok: Committee of the National Research Council of Thailand sociology, National Research Council of Thailand.
- Kaeothep, K. (2001). *Science of Media and Cultural Studies*. Bangkok: Edison Press Products Co Ltd. Kriengsak Chareonwongsak. "Social Skills" Basic of happily living together. December, 3, 2022, Retrieved from <http://www.kriengsak.com/node/1288>
- Kaewkangwan. (1996). *Personality Psychology Theory (know me, know him) village doctor. 4th edition*. Bangkok.
- Karaket, S. (2022). *Conflict management from the implementation of government development projects: a case study of Embankment Sea Wall construction project, Muang Ngam*

- Subdistrict, Singhanaki District, Songkhla Province (Research report).* Graduate School : Prince of Songkla University.
- Leepreecha, P. (2004). *Creation and inheritance of the identity of the Hmong ethnic group. In identity discourse. Bangkok: O.S. Printing House. Secretariat of the House of Representatives (2013). The basis of citizenship in a democratic system. Bangkok: the secretariat of the house of representatives.*
- Madhare, A. M. (2013). *Caring for young people according to the Islamic way of Muslim leaders in three southern border provinces (Master's Thesis).* Graduate School: Prince of Songkla University.
- Paenae, B. (2013). *Being Malayu Muslim: Ethnic and Religious Identity in Betong District, Yala Province (Research Report).* Graduate school, Thammasat University.
- Patyangsi, P. (2013). *People's Participation in Local Development: A Case Study of Tambon Tha Luang, Makham District, Chanthaburi Province (Research Report).* Graduate School: Rajabhat Rambhai Barni University.
- Prasannam. (2007). *Gender, Ethnicity and Atalaksh Problems in Touch of Pink. Retrieved November 27, 2022, <http://www.midnightuniv.org/midnight2545/document95248.html>*
- Phothisita, C. (2006). *The science and art of qualitative research.* 2nd edition.
- Pongsapich, A. (1999). *Culture, Religion and Ethnicity : An Anthropological Analysis of Thai Society.* Bangkok, Chulalongkorn University Printing House.

- Ramitanon, C. (2004). "Identity, culture and change" Retrieved November 27, 2022, from <https://www.soc.cmu.ac.th/>
- Sengpracha, N. (1989). Foundations of Thai culture. Bangkok : Sirindhorn Anthropology Center.
- Supap, S. (1999). *Socialization in current Thai families (Master's thesis)*. Mahidol University Faculty of Social Sciences.
- Towtayong, S. (2018). *Identity and Identity Maintenance of Melayu Muslim Thai Who Migrated to Bangkok: A Case Study on Muslim Community at Serithai Soi 4* (Thesis Master's Degree). Graduate School : The National Institute of Development Administration.
- Tuanbula, K. (2016). *Performance of officers at Southern Border Provinces Administrative Centre and right and freedom to Participate in Religious Activities* (Research Report). King Prajadhipok's Institute.
- Tuansiri, E. (2010). *Politics of identity: Diversity and dynamics. "Malayu Muslim Pattani" in the southern border provinces (Master's thesis)*. Graduate School: Chulalongkorn University.
- Wanlem, D. (2009). *The development of the concept of harmonious culture of a multicultural society according to the perspective of Border Patrol Police with experience working in the three southern border provinces*. Songkhla: Thaksin University.
- Weerasai, B. (1974). *Social Anthropology (2nd edition)*. Bangkok: Xpernet.
- Weerawitthayanukul, N. (2001). *Women's Studies 2*. Bangkok: Office of the Promotion and National Women's Coordinator. Office of The Permanent Secretary; Prime Minister Office.

Wongtanee, C. (2012). Diversity, non Diversity: Ethnic Coexistence Management. Bangkok. Amarin Printing. In the area of the southern border provinces, Khemchat Thepthai (editor) *Dimensions of culture, history and future image Returning peace to the southern border provinces*. Bangkok: Ministry of culture.